

Et ortofoto som illustrerer hvordan jordbruksarealet deles inn i jordstykker.
Kilde: Norge i Bilder.

Størrelse på jordstykker fra ulike datakilder

Vi har sammenlignet størrelsen på jordstykker basert på to ulike kartdata, det vil si basert på kartlegging av arealet på to forskjellige måter: Jordstykkeestørrelse basert på arealressurskartet AR5 og jordstykkeestørrelse basert på kartlegging som i landskapsovervåkingen (3Q). Sammenligningen er gjort for to svært ulike jordbruksområder.

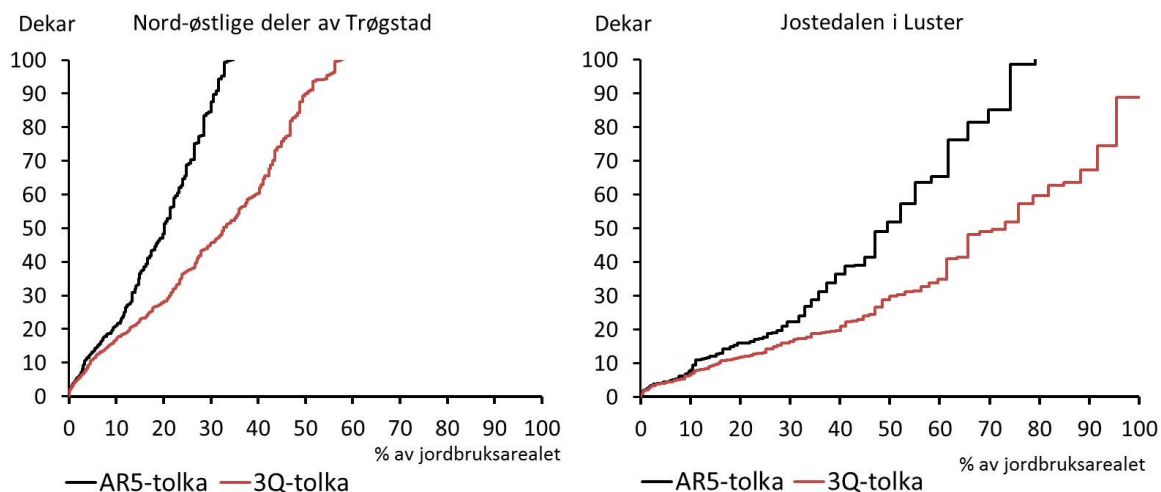
AR5 kontra 3Q-tolking av jordstykker

Både AR5- og 3Q-kartlegging er basert på tolking av flyfoto, men oppteigningen av jordstykkene følger forskjellig tolkingsinstruks. For jordstykkene i 3Q kartlegges den oppdelingen som synes i flybildet. Oppdelingen inkluderer kantsoner smalere enn 2 m, som blir registrert som linjeelementer (se Engan 2004). 3Q er forventet å ha flere mindre jordstykker enn hva vi finner i AR5-kartet, siden de smaleste kantsonene ikke er registrert i AR5 (se Ahlstrøm et al. 2014). 3Q-tolkningen er forventet å gi et bilde av hvordan arealene er i bruk, og den oppdelingen i ulike jordstykker som dette medfører. AR5 ligger nærmere potensiell jordstykkeestørrelse. Det beskriver hvordan

areal eventuelt enkelt kan brukes, gitt at en ikke tar hensyn til kantsoner som kun er en følge av ulike vekster på arealene, eller smale kanter som ofte er en følge av f.eks. eiendomsgrenser.

Data og metode

Vi har kartlagt jordbruksareal i to områder, et område i Trøgstad i Østfold og et område i Luster i Sogn og Fjordane. Først er AR5-kartet oppdatert, så kartet stemmer med hvordan det fulldyrka arealet er utformet og oppdelt på flyfoto i henhold til AR5-instruks. Jordstykkeestørrelse fra dette kartet representerer AR5-tolka jordstykkeestørrelse. Videre er jordstykker for samme område tolket i henhold til 3Q-instruks.

Figur 1. Prosent av fulldyrka jordbruksareal som eksisterer i form av jordstykker under en gitt størrelse (antall dekar) ved to ulike måter for kartlegging, AR5-kartlegging og 3Q-kartlegging av arealet. Figuren til venstre viser jordstykke størrelse i Trøgstad, mens figuren til høyre viser jordstykke størrelse fra Jostedalen i Luster.

Resultat

Figur 1 viser hvor stor andel av arealet (horisontal akse) innen hvert av de to områdene som finnes i form av jordstykker under en viss størrelse (vertikal akse). Figurene illustrer at i begge områdene gir AR5 en mindre andel av jordbruksarealet i form av små jordstykker. Figurene viser bare hvor stor andel av totalt jordbruksareal som ligger på jordstykker under 100 dekar.

Ca. 35 % av jordbruksarealet i AR5 i det undersøkte området av Trøgstad finnes som jordstykker under 100 dekar, mens ca. 55 % av jordbruksarealet i 3Q ser ut til å være i bruk som jordstykker under 100 dekar. Tilsvarende finnes ca. 10 % av arealet fra AR5-kartet som jordstykker mindre enn 20 dekar, mens andelen av 3Q-areal utgjør 14-15 %.

I Jostedalen i Luster finner vi hele 80 % av arealet på jordstykker under 100 dekar ved å bruke AR5-kartet. Ingen jordstykker er over ca. 90 dekar i 3Q-tolkningen. Ca. 40 % av jordbruksarealet er her jordstykker under 20 dekar basert på 3Q-tolkningen, mens 29 % av jordbruksarealet finnes som jordstykker under 20 dekar i AR5-kartet.

Hva betyr dette?

Arrondering av jordbruksareal er viktig for rasjonell drift av arealene. Arrondering har å gjøre med avstand mellom jordstykker, helning og form på jordstykker, og ikke minst hvor store jordstykkene er. Figuren til høyre illustrer at ved å fjerne smale kantsoner og å drive arealet på tvers av eiendomsgrenser er det mye areal som fortsatt vil være på relativt små jordstykker i områder som Jostedalen i Luster, hvor naturen setter klare grenser for mulig utvidelse. Det er i større grad mulig å øke allerede store jordstykker i Trøgstad-området hvor det er mer sammenhengende områder med fulldyrka areal.

Referanser

G. Engan (2004): 3Q Instruks for flybildetolkning. NIJOS rapport 8/04, 58s.

A.P. Ahlstrøm, K. Bjørkelo, J. Frydenlund (2014): AR5 klassifikasjonssystem - klassifikasjon av arealressurser. Rapport fra Skog og landskap 06/14, 38s.

FORFATTERE:

Grete Stokstad, Svein Olav Krøgli
NIBIO

Arbeidet er knyttet til prosjektet «Agrispace» (NFR 233810).